

ORGANISACE SPOJENÍ V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Předpokládáný ráz počátečního období války klade zvýšené požadavky na zabezpečení nepřetržitého řízení bojové činnosti vojsk. Zabezpečení nepřetržitého velení bude jedním z nejdůležitějších faktorů, které budou rozhodovat o úspěšném vedení operací v tomto období války. Zvětšený význam nepřetržitosti velení nás plně opravňuje počítat s tím, že orgány velení a spojovací systém, který toto velení zabezpečuje, budou jedněmi z hlavních objektů, na něž se bude soustřeďovat nepřítel.

Zkušenosti z minulé války ukazují, že se útočník v počátečním období války vždy snažil především zničit velká spojovací střediska a uzly linkového spojení a důležitá dálková vedení. Porušení spojení často vedlo k narušení nebo dokonce i ke ztrátě velení. Tak tomu bylo na př. při napadení Francie Německem, kdy byly podle předem zpracovaného plánu vyraženy důležité telekomunikační uzly. Tím bylo velení ochromeno tak, že francouzští a angličtí velitelé nemohli plně řídit činnost svých vojsk. Podle prohlášení vrchního velitele polské armády generála Rydz Schmyglého byla polská armáda ve válce s Němci rozdrčena proto tak rychle, že nebylo spojení mezi štábem polského hlavního velitelství a větší částí armád již v první dny války a ani do konce války spojení nebylo obnoveno. Rovněž v počátečním období Veliké vlastenecké války snažili se Němci především zničit velká telekomunikační střediska a tak paralyzovat velení. Před zahájením invase byla plánovitě zničena důležitá telekomunikační zařízení na důležitých spojích francouzského ministerstva pošt a telegrafů a rovněž zjištěná důležitá telekomunikační zařízení vybudovaná německou armádou. Tím bylo do značné míry narušeno velení německých vojsk a postup invasních vojsk byl usnadněn. Podobně tomu bylo s armádami USA a Anglie v ardenské operaci v r. 1945, kdy před náhlým úderem 6. tankové armády SS a 9. tankové armády předcházely údery na velitelská stanoviště a důležitá telekomunikační zařízení. Tyto údery způsobily, že již první den operace ztratily 1. a 9. armáda USA velení vojskům. To mělo za následek, že nastal nejprve ústup a později panický útěk 1. armády USA.

Z těchto několika příkladů si můžeme udělat závěr, že náš pravděpodobný nepřítel kromě atomových úderů na ekonomicky důležitá centra, kterými bude vyraženo nebo poškozeno spojovací zařízení v těchto centrech, bude provádět údery letectvem a do menších hloubek i dělostřelectvem na důležitá telekomunikační zařízení (spojovací uzly, zesilovací stanice, vedení a p.), bude vysílat za stejným účelem skupiny diversantů, bude provádět radiové a radiolokační rušení a veškerou touto činností se bude snažit narušit náš spojovací systém, znemožnit velení, vyvolat paniku a způsobit chaos.

Proto je nutné otázkám velení a organizace spojení v počátečním období války věnovat velkou pozornost. Podceňování významu spolehlivého spojení a špatná organizace velení mohou přivést k neúspěchům, ba i k porážkám celých armád již v počátečním období války a mít nepříznivý vliv na celý její další průběh.

2. Zhodnocení stavu spojení na území ČSR a příprava spojení se zřetelem na počáteční období války a předpokládanou činnost nepřítele

Značná rozloha bráněného území, požadavek přehradit několik důležitých směrů současně, značný počet svazků a jejich přesuny, použití nových druhů vojsk a zbraní, doplnění armády novými svazky v průběhu operace, zamezení úderů nepřítele ze vzduchu, odstraňování následků úderů zbraní hromadného ničení vyžaduje pevného, nepřetržitého a pružného velení.

K zabezpečení velení v počátečním období vzhledem na utajení příprav k boji, k úspěšnému a skrytému manévru vojsk, k nejvýše možnému utajení předávaných zpráv a informací na poměrně velké vzdálenosti může být použito jen stálých spojovacích zařízení ministerstva spojů, doplňovaných a postupně rozšiřovaných podle potřeby vyvíjející se situace polními prostředky vojsk.

Ze začátku hlavní tíha spojení bude vložena na linkové spojení, a to na stálou linkovou spojovací síť, která je vybudována z vedení pronajatých od ministerstva spojů. Tato stálá vojenská linková síť bude postupně doplňována dalšími vedeními ministerstva spojů.

Při pohledu na mapu stálých vzdušných a kabelových vedení na území západní Evropy, a tedy i ČSR vidíme, že do každé, i do té nejmenší obce směřuje nějaké vedení. Avšak domněnka, že při tak bohaté síti je možné snadno organisovat linkové spojení, byla by nesprávná. Při pozornějším pohledu vidíme, že každá, i ta nejlépe vybudovaná síť postrádá dostatečného počtu oklikových a rokádních vedení. Dalším nedostatkem je, že převážná většina vzdušných i kabelových vedení, místo aby se městům vyhýbala, jimi prochází. Podzemní kabely se zřetelem na snadnou údržbu procházejí většinou podél hlavních silnic a rovněž tak zesilovací stanice jsou umístěny většinou u silnic. Je samozřejmé, že při napadení kteréhokoli z důležitých ekonomických center budou vyraženy veškeré vzdušné tratě a podzemní kabely budou silně ohroženy, zejména bude-li v napadeném městě zesilovací stanice.

Proto se jeví výhodným vybudovat kolem důležitých míst kabelové okruhy s přepínacími body, zesilovací stanice umísťovat mimo města a tím snížit možnost vyrazení některého z důležitých kabelů na minimum.

Z toho ze všeho vidíme, že pro spojení se svazky a útvary je nutné již v míru volit takové linkové spojovací směry, jejichž trasy neprobíhají přes důležitá ekonomická střediska, která by mohla být napadena zbraněmi hromadného ničení nepřítele. Správným výběrem vhodných tras linkových vedení vytváříme podmínky k tomu, že i při hromadném napadení atomovými zbraněmi nebude linková spojovací síť zásadně narušena a že velení v tomto důležitém okamžiku bude zajištěno.

Je samozřejmé, že při konstrukci vedení, která mají vyhovovat těmto podmínkám, narazíme na značné potíže, a to jednak na potíže technického rázu (propojení vedení s různými parametry, zesílení a p.), jednak na potíže spojené s hledáním oklikových příčných spojů. Tyto potíže budou menší tam, kde je možné využít podzemních kabelových vedení, kterým pro menší zranitelnost dáváme pochopitelně přednost před vedeními vzdušnými.

Vcelku možno říci, že dosavadní linková síť vyhovuje požadavkům na organizaci linkového spojení a po provedení potřebných úprav je s to spolehlivě zabezpečit velení v počátečním období války.

Ráz radiové a směrové sítě ministerstva spojů je takový, že s jejich využitím na stupni polní armády nelze počítat.

Pro případ mimořádných opatření bylo by výhodné připravit zvláštní pohotovostní radiové sítě, které by byly aktivovány na zvláštní heslo. Přidělením potřebných provozních radiových údajů pro tyto sítě bylo by zabezpečeno nejnutnější radiové spojení, a to až do praporů vto. Do těchto sítí by mohly vstupovat i radiové stanice Pohraniční stráže.

Stálá síť směrových stanic zdvojuje stálou linkovou spojovací síť na důležitých směrech.

Z toho je vidět, že nynější systém linkového, radiového a směrového spojení může po provedení navrhovaných úprav zabezpečit nejnutnější spojení a tím i velení až do stupně praporu vto i při hromadných rozrušeních.

Práce spojené se zabezpečením nepřetržitého spojení v počátečním období války musí být zahájeny již v míru.

Náčelník spojení armády, které bude svěřena obrana státních hranic, musí při plánování linkového spojení vzhledem k šířce obranného pásma armády a tím i k nutnosti v nejvyšší míře využít stálých vedení řešit spojení do střeleckých praporů vto. Okolnost, aby na stupni armády bylo řešeno spojení do praporů vto, je vyvolána nutností vyžadovat potřebná vedení u ministerstva spojů a také potřebou sladit otázky nutných spojů pro vševojskové svazky s potřebou spojů pro vojska Pohraniční stráže, a to pro velitelské a součinnostní spojení. K tomu přistupuje ještě to, že orgány ministerstva spojů jsou s to připravit vyžadovaná vedení při úplné pohotovosti stavebních čet a dozorcích orgánů krajských správ spojů a místních telefonních obvodů, v určité době po předložení požadavků. Požadavek na přidělení vedení musí být předložen prostřednictvím generálního štábu, který soustředí a sladí potřeby armády s potřebami letectva a protivzdušné obrany státu. Je rovněž nutné, aby náčelníci spojení svazků a pluků v takovém případě vešli ve styk s orgány krajských správ spojů a domluvili způsoby přebírání vedení a vzájemnou výpomoc. V mnohých případech bude třeba, aby spojovací útvary a jednotky armády, svazků a útvarů vypomohly materiálem nebo dopravními prostředky výkonným orgánům ministerstva spojů k rychlejšímu zřízení spojení.

Proto je výhodné připravit plán linkového spojení již předem a rovněž tak vyžádat vedení od ministerstva spojů tak, aby mohla být aktivována podle požadavků. V tomto případě se doba potřebná k zřízení vedení značně zkrátí podle toho, jakých technických opatření bude třeba při konstruování vedení. Tato doba postačí k tomu, aby spojení bylo zabezpečeno ještě do zaujetí bojových velitelských stanovišť.

Aby byla zabezpečena pružnost spojovací sítě a možnost velet při porušení spojení na hlavních směrech, je nutné vytvářet oklikové směry. K dosažení řady spojovacích možností a oklikových směrů je třeba vybudovat celý systém pomocných ústředí a uzlů, kontrolních instalačních průchodů, kontrolních stanic a propojovacích míst. S velikou zranitelností je nutno

počítat zvláště u vzdušných vedení, která budou atomovými úderů, bezpilotními prostředky a leteckým bombardováním vyřazována z provozu na dlouhou dobu. Proto také je nutné hlavní směry doplnit rokádními a pomocnými spojovacími směry.

Takto předem připravená spojovací síť bude schopna zabezpečit velení i po provedení masových úderů zbraněmi hromadného ničení ovšem jen v tom případě, budou-li správně rozmístěny exploatační jednotky a útvary, které tuto rozsáhlou síť budou udržovat a zabezpečovat. K účelům exploatace a zabezpečení vedení bude nutné použít linkových stavebních útvarů a i kabelových rot OK, nebudou-li zasazeny při výstavbě doplňkových spojů nebo nebudou-li v záloze náčelníka spojení. Avšak i s použitím všech těchto spojovacích útvarů nebude možné všechna vedení zabezpečit tak, aby byla zajištěna jednak jejich bezpečnost, jednak rychlé odstraňování poruch. Ani těsnou spoluprací s orgány ministerstva spojů nelze tuto otázku uspokojivě vyřešit. Proto je nutné, aby náčelník spojení soustředil své úsilí na několik hlavních tahů (spojovacích směrů a příček), spolehlivě je zabezpečil a ostatní méně důležité ponechal v údržbě orgánů ministerstva spojů.

Jak již bylo uvedeno, bude nutné dosavadní stálou linkovou síť doplnit vedeními vybudovanými prostředky spojovacích útvarů armády a svazků. Z prostředků náčelníka spojení armády bude nutné především vybudovat obcházecí okružová vedení kolem těch měst, která by se pro svou důležitost mohla stát cílem atomových úderů nepřítele, a přitom jimi procházejí důležité spojovací směry nezajištěné oklikovými spoji. Tato okružová vedení budou ve většině případů vybudována osovým kabelem z prostředků kabelových rot OK. Tento způsob zajištění bude bezpečnější a rychlejší, než kdyby k stejnému účelu bylo použito stavby permanentních vedení. Kabel bude položen na zem a připraven k okamžitému propojení na předem zřízených kontrolních sloupech. Při zničení úseku vedení procházejícího městem bude možné v minimální době spojení znovu obnovit. Prostředky náčelníků spojení divisí a pluků bude nutné vybudovat polními prostředky přípojky do míst, v kterých končí přidělená stálá vedení, provést propojení těchto vedení a zapojení do příslušných ústředem. Pro velitelské spojení na stupni pluk — prapor a pro součinnostní spojení s útvary a jednotkami vojsk Pohraniční stráže nebude vždy možné přidělit potřebná stálá vedení a bude nutné vybudovat celé spojovací směry polním kabelem.

Je jasné, že nynější tabulkový materiál, pluků a praporů nestačí k zabezpečení linkového spojení na tak široké frontě, a jeví se proto nutné přidělit pro tyto stupně linkový materiál nad stanovené počty.

3. Organizace spojení v počátečním období války

Při zvýšeném ohrožení státu musí náčelník spojení učinit tato opatření:

- vyžádat aktivování vedení zajištěných u ministerstva spojů pro spojení se svazky, útvary a jednotkami za obrany hranic a zabezpečit řádné převzetí těchto vedení;
- vydat rozkazy k vybudování přípojných vedení na plánovaná velitelská stanoviště tak, aby z nových velitelských stanovišť bylo zabezpečeno spojení ještě před jejich zaujetím štáby svazků a útvarů;

- vydat rozkazy a zabezpečit výstavbu doplňkových vedení (oklikové spoje, příčky, okružová vedení);
- aktivovat pohotovostní radiové sítě, avšak nepřipustit vysílání radiem, aby nebyly prozrazeny prováděné přípravy vojsk;
- podle plánu operačního maskování aktivovat hlavní radiové sítě;
- vydat rozkazy k přesměrování stálé směrové sítě do nových prostorů velitelských stanovišť a vydat nařízení k aktivování této sítě na jednotlivých směrech jen při přerušení linkového spojení;
- zřídit přistávací plochy pro spojovací letouny a aktivovat letecké signální stanice na nich;
- po zaujetí nových velitelských stanovišť zabezpečit linkovou síť a provádět přísnou kontrolu, zda je dodržován zákaz radiového vysílání a zákaz provozu na směrových stanicích;
- vyčlenit silné spojovací zálohy všech druhů a rozmístit je v různých prostorech a poblíž míst, kde by mohlo být spojení působením nepřítel narušeno.

Největšího úsilí všech spojařů si vyžádá udržení spojení v průběhu operace, kdy nutně dojde k častým narušením, zvláště vzdušných vedení. Mohutné úderý zbraní hromadného ničení nepřítel, častý a rychlý manévr vlastních vojsk, neustálý pohyb vojsk na poměrně značně veliké vzdálenosti, vyžádají si časté změny v celém systému spojení. Od náčelníka spojení armády a jeho oddělení to bude vyžadovat, aby pevně a cílevědomě řídili spojení a pružně reagovali na situaci. Jen tak bude možné celý systém linkového spojení pružně a rychle měnit a přizpůsobovat požadavkům situace. Zvláště nutné je, aby náčelník spojení v prvních okamžicích napadení, po provedení části úderů zbraněmi hromadného ničení nepřítel, nerozptyloval své síly a nevydával se ze svých záloh. Záloh lze použít jen k obnovení spojení na hlavních směrech a po vyčerpání všech možností, jak zabezpečit spojení po oklikových spojovacích směrech. Není třeba zdůrazňovat, že zálohy je nutno ihned obnovovat a doplňovat na vrub méně důležitých směrů, po případě s pomocí nadřízeného náčelníka spojení. V opačném případě se může stát, že nebude mít dostatek sil a prostředků k zabezpečení spojení v průběhu obranného sražení, o zabezpečení spojení při přechodu do protiútoků ani nemluvě.

Radio, kterého nebude do zahájení nepřátelského útoku použito, stává se ihned po zahájení útoku hlavním pojítkem, zejména na těch směrech, kde bylo vyraženo linkové, po případě směrové spojení.

Organisace pohotovostních radiových sítí zůstane v podstatě zachována do okamžiku zahájení bojové činnosti, kdy vejdou v činnost radiové sítě a směry organisované pro řízení operace. Zvláštní pozornost musí náčelník spojení věnovat uskutečnění radiového spojení ve svazcích a útvech a také součinnostního radiového spojení s útvary Pohraniční stráže. Aby toto spojení mohlo být uskutečněno, je třeba vzhledem na velké vzdálenosti připravit předem retranslační uzly a retranslace využívat na všech stupních velení. Je nasnadě, že dosud obvyklý způsob organisace radiových sítí a směrů nebude vyhovovat pro počáteční období války, a proto při organisování radiového spojení musí náčelník spojení vycházet z konkrétní potřeby a materiálu, který je k dispozici.

Směrové spojení, s hlediska konkrétní materiální situace, bude jednak

vhodně doplňovat systém linkového spojení, jednak bude hlavním druhem spojení na těch směrech, kde linkové spojení bude vyřazeno a kde radiové spojení vzhledem k nepřátelskému rušení radiového provozu bude pracovat nespolehlivě. Velmi důležité je využít sítě stálých směrových stanic, jejichž přeměrováním nebo využitím jako reléových stanic můžeme částečně zmírnit nedostatek ve směrovém materiálu. V průběhu obranné operace je nutné spojení směrovými pojítky omezit jen na nejdůležitější směry a většinu směrových stanic ponechat v záloze k zabezpečení spojení při provádění protiúderů a k organisování spojení při přechodu do protiútoků.

Spojení pohyblivými pojítky bude především záviset na přidělených letounech a vrtulnících. Při poměrně značném počtu svazků a útvarů přidělených bojující armádě nebude možno za každým štábem zřizovat zvláštní směr. Bude proto třeba vytvořit síť předsunutých podacích stanic spojených se štábem armády pravidelnými lety spojovacích letounů. Použití obrněných transportérů a aut bude pro značné vzdálenosti omezeno.

4. Plánování a organisace spojení pro přechod části sil armády do útoku

Plánování a příprava organisace spojení pro přechod části sil armády bránící státní hranice do útoku se bude zpravidla provádět ve zkrácené lhůtě a za složité pozemní a vzdušné situace.

Složitost plánování a organisace spojení bude dána tím, že v konkrétní situaci musí být použito takového systému spojení a takových pojítek, která zabezpečí přímé velení svazkům a útvarům podnikajícím útok, při čemž nesmí být narušeno velení ostatním svazkům armády, které se na přípravě a provedení útoku přímo nepodílejí a plní dále své úkoly.

Složité situace při přípravě části sil armády a z toho vyplývající formy manévru k provedení útoku z chodu budou mít za následek i složité formy systému spojení i manévru spojovacími silami a prostředky a odrazí se v nutnosti provést změny a úpravy v organisaci spojení plánované pro obranu státních hranic.

Největší změny nastanou v radiovém spojení, kde bude nutno velitelské i součinnostní radiové sítě buď doplnit nebo rozdělit zvlášť k zabezpečení velení pro útok a zvlášť k vedení obranné operace.

Toto doplnění, rozdělení radiových sítí, po případě vytvoření a organisace nových radiových směrů bude nutno provést z toho důvodu, že se složení radiových sítí plánovaných pro obranu bude značně lišit od operačního uskupení armády pro provedení útoku a také pro případ, že velení té části sil armády provádějící nadále obranu státních hranic bude svěřeno operační skupině vyčleněné ze štábu armády a velení části sil provádějící útok ponechá si velitel armády sám.

Při stanovení organisace velení pro provedení útoku je důležité, aby při upřesňování prostorů velitelských stanovišť byly vzaty v úvahu návrhy náčelníka spojení. Náčelník spojení v složité situaci podle dosavadního systému spojení může navrhnout vždy prostory velitelských stanovišť tak, aby doba potřebná k rozvinutí spojení byla co nejkratší a aby byla zabezpečena možnost spojení a tím i okamžitého velení z prostorů nových velitelských stanovišť i při provedení útoku z chodu.

Vzhledem k omezené době pro uvedení plánovaného spojení v chod může nedocenení otázek včasného a správného rozmístění velitelských sta-

novišt a rozvinutí spojení z nich mít nepříznivý vliv na přípravu a průběh plánovaného útoku.

Základním požadavkem při přemístění velitelských stanovišť armády je, aby v době pohotovosti k útoku byl celý plánovaný systém spojení rozvinutí z nových velitelských stanovišť.

Hlavním prostředkem spojení v této fázi budou radiová a směrová pojítka doplněná pohyblivými pojítky a spojovacími letouny. Linkových pojítek bude použito postupně podle vývoje operace, a to zpravidla k výstavbě spojovací osy.

V průběhu plánování spojení pro útok musí náčelník spojení neustále na základě zhodnocení vyvíjející se situace v obranném sražení provádět potřebné změny v připravovaném plánu spojení.

Přitom je nutno pružně provádět manévry spojovacích sil a prostředků a přisunovat je do plánovaných míst, odkud mohou být rychle zasazeny k plnění úkolů.

Manévry pojítky bude tedy záležet v tom, že bude nutno vyčlenit, připravit a přisunout spojovací síly a prostředky, a to jednak k rozvinutí spojovacích uzlů pro velitelská stanoviště armády a jejich vhodného připojení na systém linkového a směrového spojení a také připravit pro provedení plánovaného radiového, směrového, linkového spojení a spojení pohyblivými pojítky a spojovacími letouny.

Organisace spojení pro přechod části sil armády do útoku bude vyžadovat nepřetržitého a pružného řízení činnosti spojovacích útvarů a směleho provádění manévru spojovacími silami a prostředky.

Úspěšné plnění složitých úkolů při zabezpečení spojení vyžaduje neprovádět zásadní změny v organizaci spojení. Proto je žádoucí, aby základní prvky organisace spojení pro útočnou operaci byly plánovány již v míru při přípravě organisace spojení pro obranu státních hranic a aby v průběhu obranné operace podle vyvíjející se situace byly upřesňovány a doplňovány.

Závěr

K zabezpečení velení v počátečním období války bude těžiště spojení položeno na stálých vedeních vojenské sítě, doplněných podle potřeby vedeními ministerstva spojů tak, aby bylo dosaženo spolehlivého spojení se svazky a útvary nejen v mírových posádkách, ale i v místech soustředění a bojového použití.

Aby bylo dosaženo většího počtu spojovacích možností a oklikových spojovacích cest, je nutné vybudovat systém pomocných ústředen, kontrolních instalačních průchodů, kontrolních stanic a propojovacích míst a tím snížit možnosti narušení linkového spojení, které bude nejvíce ohroženo použitím zbraní hromadného ničení.

K zamezení zranitelnosti a rozrušení linkové sítě působením nepřítele je třeba celý systém zpevnit okruhovými a oklikovými směry a hlavní spojovací směry doplnit příčnými a pomocnými spojovacími směry.

Aby celý systém linkového spojení mohl být pružně a rychle podle situace měněn, bude třeba již předem v důležitých prostorech zřídit komplexní spojovací uzly vybavené všemi druhy pojítek.

I když do zahájení obranného sražení nebude radia přímo použito, stává se hlavním druhem spojení zvláště při narušení spojení jinými pojítky a později při přechodu do útoku.

Směrové spojení bude doplňovat a zpevňovat systém linkového spojení a nahrazovat radiové spojení při nepřátelském radiovém rušení.

Spojení pohyblivými pojítky a spojovacími letouny bude nutno organizovat vytvořením sítě předsunutých podacích stanic spojených se štábem armády pravidelnými lety spojovacích letounů.

V tomto krátkém článku nemohla být vyčerpána veškerá problematika daného tematu, byly jen, a to stručně, vyjasněny hlavní zásady. Tuto tematiku je nutno dále důkladně studovat a rozvíjet.

Zpracoval kolektiv důstojníků MNO/VSV.